

Levensindekliniek over 'onzorgvuldig'-beoordelingen door Rte's

'Wij hebben níét onzorgvuldig gehandeld'

Viermaal in drie jaar tijd, minder dan 1 procent van het totaal. Zoveel keer heeft een regionale toetsingscommissie (Rte) een euthanasie, uitgevoerd door de Levensindekliniek, als 'onzorgvuldig' beoordeeld. Een evaluerend gesprek met directeur Steven Pleiter en zorgmanager Jenne Wielenga. 'Wij hebben níét onzorgvuldig gehandeld.'

Leo Enthoven

Het is halverwege het gesprek als Pleiter dit vol overtuiging benadrukt. 'Vooropstaat dat sommige mensen zo'n hoge nood hebben, zo ondraaglijk en uitzichtloos lijden, dat het leven voor hen geen zin meer heeft. Zij smeken om hulp hun zelfgekozen levensinde te realiseren. Bij de vier "onzorgvuldig"-beoordelingen bestaat geen twijfel dat wij integer aan de hulpwensen van deze patiënten gehoor hebben gegeven.'

Artsen verbonden aan de Levensindekliniek hebben sinds de oprichting, drie jaar geleden, 450 mensen geholpen. Viermaal velde een regionale toetsingscommissie het oordeel 'onzorgvuldig'. Zorgmanager Jenne Wielenga: 'Juridisch is euthanasie de verantwoordelijkheid van de arts. Wij zeggen niet: "Jammer voor die dokter, wij hebben er niets mee te maken". Ethisch en gevoelsmatig is de Levensindekliniek medeverantwoordelijk.'

Pleiter: 'Na elke melding krijgen we een brief van een toetsingscommissie. We schrikken van de boodschap dat de arts niet volgens de wettelijke zorgvuldigheidscriteria heeft gehandeld. Met 65 artsen en verpleegkundigen, en een aantal personen om hen heen, zetten we ons keihard in om mensen zorgvuldig en verantwoord euthanasie te verlenen als hun eigen huisarts dat

om welke reden dan ook niet doet. Onze integriteit moet overeind blijven. De Levenseindekliniek is níét onzorgvuldig bezig. Blijkbaar is het in vier gevallen onvoldoende gelukt de commissies ervan te overtuigen dat we zorgvuldig hebben gewerkt.'

Relatief kleine dingen > Geen van de betrokkenen bij de Levenseindekliniek herkent zich in het beeld dat enkele media naar aanleiding van de oordelen opriepen. Ze hebben geenszins het gevoel 'berispt' of 'op de vingers getikt' te zijn zoals sommige koppenmakers suggereerden. Wielenga: 'Het ging om relatief kleine dingen bij verder zorgvuldig uitgevoerde gevallen van euthanasie.'

Pleiter voegt hieraan toe dat 'onzorgvuldig' de lading vaak niet dekt. 'Het is een ongenueanceerd woord dat geen recht doet aan onze zorgvuldige werkwijze, noch aan de genuanceerde oordelen door de toetsingscommissies. Het woord alleen al zorgt, onterecht, voor negatieve beeldvorming.'

De Levenseindekliniek trekt lering uit de oordelen. Het eerste geval betrof een patiënt die tientallen jaren depressief was geweest. Pleiter: 'We moesten vaststellen of die uitbehandeld was. De patiënt wilde per se niet naar nóg een psychiater. Een klinisch geriater heeft haar onderzocht. Voor ons volstond dat die bevestigde dat de patiënt was uitbehandeld. De toetsingscommissie stelt: "dat hadden jullie een psychiater moeten laten doen". We hebben ons protocol aangescherpt. Zodra sprake is van psychiatrie moet een psychiater nu een onafhankelijke beoordeling verrichten. Daarover kan geen discussie ontstaan. De patiënt móét meewerken.'

Principiële vraag > Bij het tweede geval speelde de wilsverklaring een sleutelrol. De wet erkent de rechtskracht van dat document maar bepaalt dat de zorgvuldigheidscriteria van toepassing blijven. De arts had zich volgens de toetsingscommissie onvoldoende vergewist dat sprake was van ondraaglijk lijden. De scèn-arts en de verpleegkundige van de Levenseindekliniek waren wel overtuigd. Pleiter: 'Toetsingscommissies gaan af op de arts die de euthanasie uitvoert. Dat heeft deze casus ons geleerd.'

Wielenga: 'Als een toetsingscommissie een "onzorgvuldig" overweegt, stelt die vragen aan de betrokken arts. Beantwoording vonden wij de verantwoordelijkheid van de dokter. In ons protocol is opgenomen dat beantwoording beter in overleg met ons kan gebeuren. Misschien was de uitkomst anders geweest als de commissievragen iets anders beantwoord waren.' In hun oordelen, op internet te lezen, vermelden toetsingscommissies wanneer het een arts van de Levenseindekliniek betreft.

Bij het derde geval van 'onzorgvuldig' speelt een principiële vraag. Pleiter: 'Onze psychiater heeft intensief met de patiënt gesproken en concludeerde dat sprake was van lichamelijk lijden, tinnitus, níét van psychisch lijden. We begrijpen niet dat de toetsingscommissie zegt dat we de patiënt naar nog een psychiater

hadden moeten sturen die alleen maar bevestigd zou hebben wat de eerste psychiater had vastgesteld. Dat zou een onnodige, zware belasting voor de patiënt geweest zijn. We moeten durven zeggen dat nieuw aanvullend onderzoek niet noodzakelijk is. We hebben ons standpunt aan de koepel van de commissies meegedeeld.

Beloofd is dat dat intern wordt besproken.'

Zorgvuldig formulerend voegt hij eraan toe: 'Ik heb respect voor de wet en voor het noodzakelijke werk van de toetsingscommissies. Soms bekruipt mij het gevoel dat beroep tegen een oordeel van een toetsingscommissie mogelijk zou moeten zijn.'

Het vierde geval betrof een 93-jarige dame: zestig jaar chronische darmklachten, keel- en slikproblemen, toenemende slechtheid. Haar huisarts weigerde euthanasie, vond haar niet terminaal. De Levenseindekliniekarts en de scèn-arts adviseerden haar contact op te nemen met een geriater. Ze weigerde consequent. Dat recht heeft elke patiënt. De toetsingscommissie vindt dat de Levenseindekliniekarts daar te gemakkelijk in is meegegaan en velde eerder deze maand het oordeel 'onzorgvuldig'. De Levenseindekliniek staat volledig achter deze euthanasie maar heeft ervan geleerd dat verslaglegging beter moet zodat voor toetsingscommissies duidelijk is waarom artsen tot zo'n besluit komen.

Openbaar Ministerie > De 'onzorgvuldig'-beoordelingen betroffen twee euthanasiegevallen uit 2013 en twee uit 2014. Toetsingscommissies sturen deze beoordelingen conform de regels naar het Openbaar Ministerie en de Inspectie voor de Gezondheidszorg. De Inspectie heeft laten weten bij de twee 2013-gevallen geen reden voor nader onderzoek te zien. Een standpunt over de 2014-gevallen volgt nog. Het OM doet er lang(er) over. Pleiter: 'Het is niet leuk, om het zachtjes uit te drukken, dat om-beslissingen zo lang uitblijven.'

Lees ook de *Opinie* op pagina 10-11.

STEUNBETUIGINGEN

Na de eerste 'onzorgvuldig'-beoordelingen door regionale toetsingscommissies ontving de Levenseindekliniek tientallen steunbetuigingen. Een van de betrokken artsen heeft zich het oordeel zodanig aangetrokken dat hij besloot te stoppen met werken voor de Levenseindekliniek. Directeur Steven Pleiter moet

tijdens lezingen regelmatig tegen vooroordelen opboksen. Glimlachend: 'Soms bestaat het beeld van een stelletje cowboys. Dat bij ons een arts opendoet met een riem vol injectienaalden en dat je een spuit in je arm hebt voordat je door de tochtdeur bent. Na mijn verhaal is dat beeld doorgaans omgedraaid.'